

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ □

ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ □

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι επιχειρήσεις επεξεργασίας και διάθεσης πόσιμου νερού των ευρωπαϊκών χωρών βρίσκονται σήμερα κάτω από μία συνεχή πίεση που οφείλεται στους ακόλουθους λόγους: □

α. Συνεχής αύξηση της ζήτησης, κυρίως στα μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα.

β. Μείωση των διαθέσιμων ποσοτήτων, λόγω της ανομβρίας των τελευταίων ετών. □

γ. Χειροτέρευση της ποιότητας του νερού, λόγω ρύπανσης των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων από τις ανθρώπινες δραστηριότητες. □

δ. Αυστηρότερες ποιοτικές προδιαγραφές που επιβάλλονται από υπερεθνικές οργανώσεις, όπως η ΕΟΚ. □

Κάτω από αυτές τις συνθήκες καθίσταται αναγκαία η συνεχής επέκταση και βελτίωση των εγκαταστάσεων επεξεργασίας και διανομής, που απαιτεί επενδύσεις δισεκατομμυρίων ECU, με αντίστοιχη ανάγκη αύξησης της τιμής διάθεσης του νερού, αλλά και των τελών επεξεργασίας και διάθεσης των λυμάτων. □

Η αντιμετώπιση της κατάστασης που δημιουργείται είναι διαφορετική από χώρα σε χώρα, ενισχύει όμως την υπάρχουσα πολυσυζητημένη τάση της μεταβίβασης των δραστηριοτήτων αυτών σε ιδιωτικές εταιρίες, που έχουν μεγαλύτερη ευχέρεια να βρουν τους απαιτούμενους οικονομικούς πόρους, χωρίς επιβάρυνση των κρατικών ή δημοτικών προϋπολογισμών. □

Σε κάθε περίπτωση πάντως, η εποπτεία και διαχείριση των υδάτινων πόρων σε κάθε χώρα παραμένει στην ευθύνη της πολιτείας, ώστε να είναι δυνατή η χάραξη εθνικής, ή και διακρατικής ακόμη πολιτικής.

Στα κεφάλαια που ακολουθούν, γίνεται ανασκόπηση της κατάστασης που επικρατεί στον τομέα αυτόν σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες, μέλη της ΕΟΚ. □

2. ΒΡΕΤΑΝΙΑ □

Η πολιτική που εφαρμόζεται στα μέλη της Βρετανικής Κοινοπολιτείας δεν είναι ενιαία. Έτσι εδώ θα γίνει χωριστή αναφορά στα μέλη της. □

2.1 ΑΓΓΛΙΑ - ΟΥΑΛΙΑ

Οι δέκα μεγάλες "Αρχές Υδρευσης" (Water Authorities) που υπήρχαν στις χώρες αυτές ιδιωτικοποιήθηκαν, με δημόσια εγγραφή του κοινού, το 1989, και δρουν από τότε σαν ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Πριν την ιδιωτικοποίηση έγινε παραγραφή των χρεών τους, που είχαν φθάσει το ποσόν των 5 δισεκατομμυρίων λιρών.

Οι δέκα νέες "λαϊκές εταιρίες περιορισμένης ευθύνης" (public limited companies), έχουν την ευθύνη της εξυπηρέτησης του 75% περίπου του πληθυσμού της Αγγλίας και της Ουαλίας.

Το υπόλοιπο 25% εξυπηρετείται από 29 μικρότερες εταιρίες που ήταν από πριν και εξακολουθούν να παραμένουν ιδιωτικές.

Η δραστηριότητα των εταιριών αυτών υπόκειται σε έλεγχο από την πολιτεία. Την γενική επίβλεψη και ευθύνη φέρουν οι Υπουργοί Περιβάλλοντος της Αγγλίας και της Ουαλίας.

Την διαχείριση των υδάτινων πόρων έχει η "Εθνική Αρχή των Ποταμών" (National River Authority).

Τον οικονομικό έλεγχο και την τιμολογιακή πολιτική ασκεί το Γραφείο Υπηρεσιών Υδρευσης. Το γραφείο αυτό ελέγχει τον τρόπο κατανομής των τελών μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών καταναλωτών, και παρακολουθεί αν οι εταιρίες προσφέρουν την απαιτούμενη υψηλή ποιότητα υπηρεσιών στους πελάτες τους.

Ο ποιοτικός έλεγχος ασκείται από την Επιθεώρηση Πόσιμοι Νερού, που δημοσιεύει ετήσιες εκθέσεις με την ποιότητα του παρεχόμενου νερού.

2.2 ΣΚΩΤΙΑ

Η διαχείριση της ύδρευσης και αποχέτευσης στην Σκωτία εξακολουθεί να είναι ευθύνη της πολιτείας. Υπεύθυνος για την άσκηση της σχετικής πολιτικής είναι ο Υπουργός των Εσωτερικών, ενώ η διαχείριση ασκείται από εννέα επαρχιακά συμβούλια.

2.4 ΒΟΡΕΙΟΣ ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Εδώ τόσο η γενική εποπτεία, όσο και η διαχείριση της ύδρευσης και της αποχέτευσης, ασκείται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, με την βοήθεια τεσσάρων περιφερειακών διευθύνσεων.

3. ΔΑΝΙΑ

Η ύδρευση της Δανίας εξασφαλίζεται από 4.000 μονάδες επεξεργασίας νερού.

Τα δύο τρίτα του νερού διατίθενται από 300 δημοτικές επιχειρήσεις, ενώ το υπόλοιπο ένα τρίτο προέρχεται από 3.700 ιδιωτικές συνεταιριστικές εταιρίες.

Το 98% του νερού ύδρευσης της χώρας προέρχεται από υπόγεια νερά. Επί πλέον υπάρχουν άλλες 150.000 ιδιωτικές γεωτρήσεις και φρέατα.□

Το Εθνικό Συμβούλιο Υγείας του Υπουργείου των Εσωτερικών, είναι υπεύθυνο για τον έλεγχο της ποιότητας του παρεχόμενου νερού.□

Η Εθνική Υπηρεσία Προστασίας Περιβάλλοντος έχει την αρμοδιότητα και ευθύνη της διαχείρισης των υδάτινων πόρων και της διάθεσης των αποβλήτων.□

4. ΓΑΛΛΙΑ□

Η ύδρευση και αποχέτευση είναι ευθύνη των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι ΟΤΑ αντιμετωπίζουν το πρόβλημα είτε μόνοι τους, είτε μέσω συνδέσμων ΟΤΑ, είτε αναθέτοντας το έργο, με μορφή υπεργολαβίας, σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.□

Η διαχείριση των υδάτινων πόρων είναι ευθύνη του Υπουργείου Περιβάλλοντος, ενώ σε επίπεδο επαρχίας ανήκει στην αρμοδιότητα των Νομαρχών.□

Βαρύνονται λόγω στην διαχείριση των υδάτινων πόρων έχου και οι εξη Υπηρεσίες Λεκανών Ποταμών, που εισπράττουν τέλη από τους εξυπηρετούμενους ΟΤΑ, τα οποία επενδύουν σε έργα προστασίας και αξιοποίησης των υδάτινων αποθεμάτων.□

5. ΓΕΡΜΑΝΙΑ□

Εδώ πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα στα "παλαιά" και στα "νέα" κρατίδια της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

5.1 Πρώην Δυτική Γερμανία□

Από τις 15.000 επιχειρήσεις παροχής νερού που υπήρχαν το 1969, έχουν μείνει γύρω στις 7.000, σαν συνέπεια αναδιοργανώσεων και συγχωνεύσεων.□

Μόλις το 1% των επιχειρήσεων αυτών διαθέτει το 55% της συνολικής ποσότητας νερού ύδρευσης.□

Οι περισσότερες επιχειρήσεις ανήκουν στον δημόσιο τομέα και προμηθεύουν το 52% των καταναλωτών, ενώ το υπόλοιπο 42% εξυπηρετείται από επιχειρήσεις που έχουν την μορφή Α.Ε και Ε.Π.Ε.□

Τα προβλήματα εξεύρεσης νερού σε επαρκή ποσότητα και καλή ποιότητα, που γίνονται συνεχώς οξύτερα, έχουν αναγκάσει τις διάφορες επιχειρήσεις να συμπήξουν κοινοπραξίες, που λειτουργούν κάτω από τον έλεγχο των τοπικών κυβερνήσεων. Ο έλεγχος αυτός ασκείται από τις υπηρεσίες υδατικής οικονομίας των κρατιδίων (Wasserwirtschaftsaemter).□

5.2 Πρώην Ανατολική Γερμανία.□

Την ευθύνη της διαχείρισης των υδάτινων αποθεμάτων έχει, στην πρώην Αν. Γερμανία, το Υπουργείο Προστασίας Περιβάλλοντος και Υδάτινων Πόρων, με τις τοπικές του υπηρεσίες.□

Η επεξεργασία και διάθεση του νερού γίνεται ακόμη από τις "λαϊκές επιχειρήσεις" (Volkseigene Betriebe - VEB), που έχουν και την οργάνωση της παρακολούθησης της ποιότητας του νερού.□

Η μεγάλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος που παρατηρήθηκε σε πολλές πρώην κομμουνιστικές χώρες, έχει αφήσει βαθεία ίχνη και στην πρώην Αν. Γερμανία, με συνέπεια να απαιτούνται σήμερα επενδύσεις πολλών δεκάδων δισεκατομμυρίων μάρκων για την επεξεργασία και διάθεση πόσιμου νερού σε επίπεδα που να αντιστοιχούν στις προδιαγραφές της Ομοσπονδιακής Γερμανίας.□

Για τον λόγο αυτό έχει αναπτυχθεί έντονος προβληματισμός ως προς την δυνατότητα εξεύρεσης των απαραίτητων οικονομικών πόρων, αλλά και της επιχειρηματικής υποδομής για την ορθολογική διαχείριση των επιχειρήσεων διάθεσης νερού.□

Η λύση της ανάθεσης του έργου αυτού σε ιδιωτικές εταιρίες συζητείται ευρύτατα σαν ένας τρόπος ταχείας αντιμετώπισης του προβλήματος, υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρχει επαρκής έλεγχος και παρακολούθηση από τις τοπικές και την κεντρική κυβέρνηση.□

6. ΟΛΛΑΝΔΙΑ□

Στην Ολλανδία η διάθεση του νερού γίνεται από εταιρίες που ασχολούνται αποκλειστικά με αυτή την δραστηριότητα, ενώ η διάθεση των λυμάτων αποτελεί αντικείμενο δραστηριότητας άλλων φορέων.□

Οι εταιρίες αυτές τείνουν να γίνουν όλες Περιορισμένης Ευθύνης, με αποκλειστικούς εταίρους τους ΟΤΑ. Σήμερα υπάρχουν περί τις 55 εταιρίες, ο στόχος όμως, στα πλαίσια της αύξησης της παραγωγικότητας και της μείωσης του κόστους λειτουργίας είναι να μειωθούν σε 20 - 25.□

Όλες οι εταιρίες αυτές είναι μέλη ενός συνδέσμου που επενδύει 10 εκατομμύρια φιορίνια (1,2 δις δραχμές) τον χρόνο σε έρευνα για την βελτίωση της ποιότητας και των μεθόδων επεξεργασίας.□

Δεν υπάρχει καμία κρατική επιχορήγηση προς τις εταιρίες, που είναι υποχρεωμένες να καλύπτουν τις ανάγκες τους από τα έσοδά τους και τραπεζικό δανεισμό.□

Η μέση επιβάρυνση των καταναλωτών είναι γύρω στις 200 δρχ/κ.μ. και ποικίλλει από 120 ως 300 δρχ. ανάλογα με την προέλευση και ανάγκη επεξεργασίας του νερού.□

7. ΙΤΑΛΙΑ□

Οι τοπικές αρχές και το κράτος έχουν την ευθύνη της παροχής νερού και της απαγωγής, επεξεργασίας και διάθεσης των λυμάτων στην Ιταλία.□

Το Υπουργείο Δημοσίων Έργων είναι η σημαντικότερη κρατική αρχή στον τομέα ανάπτυξης και διαχείρισης υδατίνων πόρων. Οι αρμόδιες γενικές διευθύνσεις ασχολούνται με τα προβλήματα των διαθέσιμων πόρων εφαρμόζοντας τις αποφάσεις του Ανωτέρου Συμβουλίου Δημοσίων Έργων.□

Άλλες υπηρεσίες του Υπουργείου ασχολούνται με την

χρηματοδότηση, την επίβλεψη των έργων, την παρακολούθηση των στατιστικών στοιχείων κλπ.□

8. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΝΟΜΒΡΙΑΣ□

Επειδή αντίστοιχα φαινόμενα με τα παρατηρούμενα στην χώρα μας έχουν εκδηλωθεί και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπου έχουν ανακύψει εξ ίσου έντονα προβλήματα επάρκειας του νερού ύδρευσης και άρδευσης, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν δυο λόγια και εδώ, με παραδείγματα που δείχνουν ότι υπάρχουν ακόμη στην Ελλάδα περιθώρια εξοικονόμησης νερού, αρκεί να υπάρξει η απαιτούμενη πολιτική βούληση και σοβαρότητα αντιμετώπισης.□

- Στην Γαλλία απαγορεύεται η χρήση ελαστικοσωλήνων στους κήπους καθώς και το ιδιωτικό πλύσιμο των αυτοκινήτων. Επίσης η κατάχρηση νερού τιμωρείται με πρόστιμο από 250 ως 6.000 φράγκα, ενώ σε υποτροπή μπορεί να φθάσει το 1 εκατομμύριο φράγκα. Ο έλεγχος απευθύνεται και στους αγρότες, που παράνομα υποβιβάζουν την στάθμη των γεωτρήσεών τους για να εξασφαλίσουν περισσότερο νερό.

- Στην Αγγλία ισχύουν αντίστοιχα μέτρα, όπως απαγόρευση χρήσης σωλήνων ποτίσματος με νερό του δικτύου, και επιβολή αυστηρών προστίμων για κατάχρηση. Υπενθυμίζεται ακόμη ότι σε περίοδο ληψυδρίας αφέθηκε να ξεραθεί ο χλοοτάπης των ανακτόρων του Μπάκινγχαμ, ενώ συστήθηκε στους άντρες να περιορίσουν το ξύρισμα.□

- Στην Ισπανία έχει καταρτισθεί ένα πρόγραμμα δράσεων συνολικού ύψους 20 δισεκατομμυρίων δολλαρίων, για την καταπολέμηση των συνεπειών της ανομβρίας σε εθνικό επίπεδο.□